

PREDGOVOR PRVOM IZDANJU

Ova knjiga kani dati pregled nad svekolikim područjem opće psihopatologije, nad činjenicama i motrištima te znanosti; a svakomu tko se za nju zanima kani omogućiti i pristup k literaturi.

Umjesto da dogmatički prikazuje ustanovljene rezultate, njoj je pretežito do toga da uvodi u probleme, pitanja, metode; umjesto do sustava na temelju kakve teorije, njoj je do sređena izlaganja s temelja metodološkog promišljanja.

U psihopatologiji postoji niz načina promatranja, niz usporednih putova, koji su u sebi opravdani, uzajamno se nadopunjuju, no jedan drugom ne smetaju. Moja su se nastojanja kretala upravo smjerom izdvajanja tih putova, njihova čistog razdvajanja, te prikazbe mnogostranosti naše znanosti. Bio je to pokušaj da se odredi mjesto svim empirijski utemeljenim smjerovima, svim područjima zanimljivima psihopatologiji, ne bi li se čitatelju – koliko je god to moguće – pribavio pravi pregled nad svekolikom psihopatologijom, ne samo nad kojim pukim osobnim mišljenjem, nad kakvom školničkom ili pomodnom strujom.

U mnogim dijelovima knjige nije se moglo zaobići registarsko nabrojane dosad ustanovljenih no još nepovezanih činjenica i tek nejasnih pokušaja. U psihopatologiji je međutim opasno jednostavno učiti samo gradivo: valja nam naime učiti ne samo psihopatologiju, nego učiti i psihopatologijski promatrati, psihopatologijski raščlanjivati, psihopatologijski misliti. Proučavatelju bih htio pripomoći u stjecanju sređena znanja, koje bi mu imalo ponuditi polazište pri novomotrenim fenomenima i omogućiti da znanje što ga tek valja steći smjesti na prikladno »mjesto«.

U Heidelbergu, travnja 1913.

Karl Jaspers

IZ PREDGOVORA DRUGOM I TREĆEM IZDANJU

[...] Rasplinitih je općenitosti što ih vučemo sobom velik broj. Nastojao sam ih izbistriti što sam više mogao. No dublje nakane koje su u njima kadšto znale doći do izražaja ne mogu se tek tako potisnuti i baciti pod stol, nije li mi uspijevalo potpuno razjašnjenje.

[...] S medicinske je strane, dapače, izneseno mišljenje da je knjiga studentima preteška, jer da se bavi zadnjim i najtežim problemima. Ja sam pak čvrsta uvjerenja da se neka znanost može pojmiti ili posvema, tj. iz njezinih središnjih problema, ili nikako. Htjeti se prilagoditi najnižoj razini, to držim naopakim. Valja se, naprotiv, držati izvrsnih studenata, onih koji se bave proučavanjem radi same stvari, pa bili i u manjini. Učitelj studente mora prisiljavati da se dovinu do razine znanstvenosti. Tu su međutim na smetnju priručnici koji studentu »čisto radi prakse« nude ulomke tobožnjeg izvanjskog znanja, koje je kadšto i za samu praksu skoro opasnije od svakog neznanja. Ne valja nam pokazivati puku fasadu znanosti. Budući da u naše dane izobrazba i duhovni rad padaju sve niže i niže, obveza nam je ne praviti kompromise. Ova je knjiga doista našla put do studenata; držim da sam u pravu želim li da i nadalje bude u studentskim rukama.

[...] U svemu ostalome mjerodavan je ostao metodološki karakter knjige. U poplavi psihopatoloških naklapanja valja nam učiti doznavati što se to zna a što ne, doznavati kako se, u kojem smislu, i do kojih granica nešto zna, kojim se sredstvima to znanje stječe i obrazlaže. Jer znanje nije tek ravna ploha jednako-mjernih i jednakovrijednih pravilnosti, nego raščlanjen poredak posve različitih vrsta valjanosti, važnosti i bivstvenosti [...].

PREDGOVOR ČETVRTOM IZDANJU

Namjena ove knjige ostala je nepromijenjena. No izradba joj je ipak zahtijevala posve nov oblik. Bio je on neophodan koliko s obilja istraživačkih radnji tijekom proteklih dvaju desetljeća, toliko i s produbljenja mojih vlastitih temeljnih znanja.

Sebi je knjiga postavila visok cilj. Glede svog predmeta rado bi udovoljila zahtjevima univerzalne težnje za znanjem. A htjela bi poslužiti i liječnicima, i svima koji se kao svojom temom bave čovjekom.

Zadaća mi je bila usvajati gradivo obrađivano tijekom istraživanja, steći skupnu sliku te je zorno prikazati. Sve što su kao vlastiti obol znanju o bolesnoj ljudskoj duši primijeli najprije psihijatri, pa internisti, psiholozi, psihoterapeuti, konačno biolozi i filozofi, valjalo je dobrono pretresti glede osnovnih obilježja te sjediniti raščlambom koja bi bila primijenjena zbilji; sjedinjujuće sredstvo bilo je tu metodološko rasvjetljivanje. Tu je zadaću u punom opsegu moguće ispuniti uvijek tek na neko vrijeme i uvijek tek nepotpuno. Mislim međutim da mi je to ovaj put uspjelo bolje no prije.

Zahvaljujem profesoru Kurtu Schneideru iz Münchena. Svojom me je oštrom kritikom i vrijednim naputcima ne samo poticao, nego suglasnim a zahtjevnim stavovima i ohrabrivao pri radu.

Profesoru Oehlkersu iz Freiburga hvala na poukama i razjašnjenjima dok smo raspravljali o biološkim pitanjima. On je pomno pročitao te poboljšao poglavlje o nasljeđivanju.

Zahvalan sam svom nakladniku Dr. Ferdinandu Springeru. Upravo mi je on dao vrijednih poticaja, i to svojom željom, izrečenom u proljeće 1941, da još jednom ugleda po meni prerađenu knjigu koja je na njegov i Wilmannov nagovor bila nastala trideset godina ranije, a i svojom velikodušnošću da mi za to ostavi vremena po volji. Potom me nakon početnog krznanja postupno zaokupila zadaća da umjesto puke preradbe još jednom zacrtam cjelinu.

Profesor Carl Schneider, vrijedan svake hvale, olakšao mi je rad dopustivši da se slobodno služim knjižnicom heidelberške Psihijatrijsko-neurološke klinike, te mi u znatnoj mjeri omogućio nabavu knjiga.

U Heidelbergu, srpnja 1942.

Karl Jaspers

Knjiga dovršena 1942. nije mogla u tisak. Sada se eto objavljuje u tada zacrtanu obliku, bez izmjena i križanja [...].

U Heidelbergu, ožujka 1946.

Karl Jaspers

PREDGOVOR SEDMOM IZDANJU

Ova je knjiga nastajala nekoć u heidelberškoj klinici. Nissl nam je bio predstojnik, a Willmanns, Gruhle, Wetzel, Homburger, Mayer-Gross i dr. tvorili su živu istraživačku zajednicu. (Ukratko sam je prikazao u *Philosophie und Welt [Filozofija i svijet]*, 1958, str. 286–292. O Franzu Nisslu izvrsno piše Hugo Spatz u nizu *Große Nervenärzte [Veliki neurolozi]*, sv. II, 1959, urednik Kurt Kolle.) Ondje je tad, u okružju Nisslovih istraživanja mozga, a praćena žestokim rasprama, nastajala fenomenologija i razumijevajuća psihologija. Provodili smo je u djelo, osvješćujući se i metodički. Danas je razumijevajuća psihologija, a hrane je drugi, djelomice izdašni djelomice mutni izvori, postala neprijepornim dijelom psihijatrije. Pa kad moju knjigu prigodice ipak nazovu predstavnicom fenomenološkog smjera ili smjera razumijevajuće psihologije, to je tek napola točno, tako naime što joj je smisao obuhvatniji: razbistravanje metoda psihijatrije uopće, njezinih

načina poimanja i putova istraživanja. Pa bi metodičkim razmatranjem valjalo kritički proniknuti i prikazati svekoliko znanje o doživljenju iskustvu.

Ovu bih knjigu na temelju postignuća psihijatrijskih istraživanja tijekom zadnjih dvaju desetljeća mogao nanovo preraditi samo ako bih neko vrijeme proveo kao promatrač na kojoj klinici pa tako osvježio i proširio vlastite vidike. Sve ako bi koja klinika to i dopustila, danas si to ne mogu priuštiti. Unatoč svemu ova knjiga, stalno tražena, očito još nije zastarjela. Neophodno je bilo znatno proširenje gradiva, mahom glede istraživanja mozga i uopće somatskih istraživanja. Ali uvećana se građa nipošto nije ticala načela metodičkog poretka. Danas bi doista i glede metodičnosti bilo moguće napisati bolju knjigu. Zadaća je to kakva mlada istraživača, a mogao bi je ispuniti kad bi kritički usvojio ovdje dosegnutu metodičku svijest, proširio je i možda prenio u kakav novi prostor. Takvu bih knjigu pozdravio s radošću. No dok se ne pojavi, ova ovdje stara neka pomogne liječniku koji hoće naučiti »misliti« psihopatologijski.

U Baselu, svibnja 1959.

Karl Jaspers